

نگاه

واقعیات نفتی

در سخنان رییس جمهور

مهندس سیدهادی میرباقری کارشناس حوزه انرژی

● «وزیر نفت به بنده وعده داده است که تا پایان سال روزانه ۳۰میلیون مترمکعب بر تولید گاز از پارس جنوبی و دیگر نقاط اضافه شود که قدم بسیار مهمی است. ظرفیت و تولید نفت ما پایین آمده و تصمیم دولت در این باره این است که در کوتاهمدت تلاش کند این تولید را به چهارمیلیون بشکده در روز برساند و در صادرات نفت هم تلاش می‌شود راه‌حل‌هایی پیدا شود زیرا ظرفیت و قدرت تولید برای کشور از نظر راهبردی و جایگاه کشور بسیار مهم است که اینها از برنامه‌های فوری است…»

برای ما که برنامه‌های دولت یازدهم را در عرصه

انرژی رصد می‌کنیم و به‌ویژه پس از سفر مهم وزیر نفت به پارس جنوبی، بازتاب این سفر و گزارش آن به

رییس‌جمهور را در این مصاحبه تلویزیونی به انتظار

نشسته بودیم، آنچه که در بالا گفته شد چکیده آن

چیزی بود که از سوی رییس مصاحبه بیش از آنکه تریبونی

در اولین مصاحبه تلویزیونی خود که از قضا تفاوت

چشمگیر شکلی و ماهوی با مصاحبه‌های سلف خود

که پیش از این در همین برنامه تلویزیونی حاضر

می‌شد داشت، به‌عنوان برنامه‌های فوری دولت در

عرصه انرژی بیان شد.

اولین مصاحبه تلویزیونی رییس‌جمهور اعتدالگرا

که نظر و توجه طیف گسترده‌ای از مخاطبان داخلی

از سیاست‌ورزان، مدیران اجرایی و فعالان اقتصادی

گرفته تا عامه مردم و بسیاری از تحلیلگران را در

خارج از کشور به خود جلب کرده بود، در فضایی

بسیار متفاوت‌تر از گذشته و در شرایطی بر گزار شد

که فضای حاکم بر مصاحبه بیش از آنکه تریبونی

برای «مونولوگ» و «ارشاد» رییس‌جمهور باشد، فضایی

مملو از «صداقت»، «امید»، «دیالوگ» و «گفت‌وگو»

داشت. سخنان رییس‌جمهور که به جای ادعای

مدیریت جهان و ارایه نسخه‌های شفافیش برای حل

بحران‌های گوناگون جهانی و ارایه نمودارهایی که

نشان‌دهنده پیش‌بینی گرفتن کشتی از بسیاری از ممالک

صنعتی شرق و غرب باشد، پیرامون واقعیت‌های

اقتصادی کشور و برنامه‌های دولت بود.

سخنان رییس‌جمهور در حوزه انرژی به

روشنی، از سفر اخیر وزیر نفت به پارس جنوبی و

صحبت‌های وی مبنی بر شرایط خاص وضعیت گاز

کشور و اهمیت پارس‌جنوبی در خروج کشور از این

وضعیت و ضرورت تمرکز بر فعالیت‌ها روی فازهایی

که در کوتاهمدت امکان تولید گاز از آنها و پیوستن

به شبکه سراسری گاز کشور وجود دارد، متاثر

بود. آن بخش از سخنان رییس‌جمهور درخصوص

وضعیت انرژی کشور که ما به‌عنوان فعالان این

حوزه، خود را مخاطب آن می‌دانیم هنگامی که در

کنار مولفه‌هایی هم چون تدبیر هوشمندانه رهبری

معظم، در نام‌گذاری سال جاری به «حماسه سیاسی

و حماسه اقتصادی» و برخاستن دولت تدبیر و امید

از حماسه سیاسی و صراحت و شفافیت رییس دولت

در سخن گفتن از وضعیت بخش انرژی و تاثیر و نقش

آن در جایگاه بین‌المللی و منطقه‌ای کشور و اهمیت

راهبردی آن در اقتصاد و در نهایت، قول وزیر نفت

مبنی بر افزایش تولید گاز از پارس جنوبی و همچنین

افزایش ظرفیت تولید نفت قرار می‌گیرد.

سخنان رییس‌جمهور در اولین مصاحبه

تلویزیونی، درخصوص وضعیت انرژی و نقش مهم آن

در جایگاه کشور، سفر وزیر نفت به پارس جنوبی و

سفر دیگر ایشان به ترکمنستان، برنامه وزارت نفت

در صادرات گاز به عمان، در رامپودن زمستان و لزوم

ممانعت از افت گاز همچون موردی که در زمستان

۸۶ اتفاق افتاد، هم‌وهمه مسوولیت خانواده پرافتخار

صنعت نفت کشور را که همیشه در تاریخ این کشور

نقش مهم و غیرقابل انکاری او بر عهده داشته و در

برهه‌هایی از تاریخ افتخاراتی چون ملی‌شدن صنعت

نفت، اعتصابات نفتی در کوران مبارزه با رژیم فاسد

پهلوی و بالاتر از همه، رشادتهای آنها در هشت‌سال

دفاع مقدس و تلاش در جهت جلوگیری از قطع

صادرات نفت، با وجود قراردادن در زیر بمباران‌های

روزرانه را در کارنامه درخشان خود داشته، دوجندان

کرده است.

واقعیت این است که خلق حماسه اقتصادی در

توان خانواده پرافتخار نفت کشور است که نشان داده

است با همه گستردگی و تنوع فکر و نظر و عقیده،

هنگامی که پای حیثیت کشور و رفاه و آسایش

مردم در میان باشد، به چیزی جز منافع ملی کشور

نمی‌اندیشد. شرط خلق حماسه اقتصادی، رفافت

است، رفافت خانواده صنعت نفت کشور با خود و

با دولت و با مردم و به‌شرط رفافت، صداقت است؛

صداقت دولتی که از حماسه سیاسی برخاسته است.

چیزی که در اولین مصاحبه تلویزیونی رییس‌جمهور

به‌عینه مشاهده شد و ناگفته پیداست که به‌قول

خواجهمشیراز که فرمود: «حسنت به اتفاق ملاحث

جهان گرفت…»

شرق: دیروز بانک مرکزی با ارسال بخشنامه‌ای به شبکه

بانکی آخرین مصوبه هیات وزیران را اجرایی کرد. در این

بخشنامه بانکها ملزم شده‌اند ۳۰درصد ارزش ریالی کالا

را به‌عنوان پیش‌پرداخت از واردکنندگان دریافت کنند در

حالی که این رقم تا پیش از این ۱۳۰درصد بود.

نکته جالب این بخشنامه این است که بانک مرکزی دست

واردکنندگان را در میزان پیش‌پرداخت گشایش اعتبارات

اسنادی (ال سی) باز گذاشته و اعلام کرده در صورتی که

واردکننده با هدف پیشگیری از نوسانات نرخ ارز دوطالبانه

علاقه‌مند به تامین معادل ریالی بیش از ۳۰درصد یا حتی

صددرصد مبلغ اعتبار باشد، انجام آن بلامعاغ است. روایت‌ها از

چرایی افزایش پیش‌پرداخت گشایش ال سی از ۱۰درصد به

۱۳۰درصد متفاوت است اما علت آن هرچه باشد، به ازای هر

گشایش ال سی برای واردات ۱۳۰درصد از نقدینگی واحدهای

تولیدی و سایر فعالان اقتصادی بلوکه می‌شد. برخی از تجار

و بازرگانان در تحلیل این موضوع می‌گویند در واقع بانک‌ها

از محل بلوکه پول‌ها به منابع مفتی می‌رسیدند که نه‌تنها

به آن سودی پرداخت نمی‌کردند بلکه می‌توانستند از طریق

به‌کارگیری آن پول‌ها به سودهایی برسند که در حالت عادی

برای آنها ممکن نبود. در هر صورت کاهش صددرصدی

تولید ۱۰درصد باشد اما بانک‌ها در یکی دو سال اخیر این رقم

را تا ۱۳۰درصد افزایش دادند. این اتفاق به بحران نقدینگی

واحدهای تولیدی بیشتر دامن زد زیرا ۱۳۰درصد معادل

ریالی ارزش واردات برای حداقل چهارماه که کالا وارد ایران

می‌شد، نزد شبکه بانکی بلوکه و از چرخش خارج می‌شد.

نکته دیگر این است که بانک مرکزی میزان پیش‌پرداخت

را برای جلوگیری از نوسانات ارزی بر عهده مشتریان گذاشته

است. این بخش از بخشنامه بانک مرکزی را نیز نکته‌انغان

دارد که این نهاد به تثبیت نرخ ارز امیدوار نیست در حالی

که یکی از سیاست‌های مهم بانک مرکزی باید تثبیت نرخ ارز

باشد. در حال حاضر تعداد محدودی از کشورها ال سی ایران

را می‌پذیرند و تاجار به غیر از چند کشور، واردات خود را با

حواله نقدی انجام می‌دهند. این حواله به دلیل تحریم شبکه

بانکی از طریق صرافی‌ها انجام می‌شود. از این رو، اولویت

بانک مرکزی با محدودیت استفاده از ال سی باید بر تامین ارز

برای واردات کالا باشد تا از این طریق مانع افزایش قیمت‌ها

شود. از سوی دیگر عدم تامین ارز به‌موقع موجب می‌شود،

فروشنده‌های کالا به ایران به دلیل نقدنشدن «ال سی»شان

از دریافت آن خودداری کنند و به معاملات نقدی رو آورند.

با تمامی اینها کاهش پیش‌پرداخت ال سی به ۳۰درصد در

شرایط فعلی غنیمت است و بسیاری از مشکلات فعالان

اقتصادی را حل می‌کند و از آن مهم‌تر بر قیمت تمام‌شده

کالا هم اثر می‌گذارد زیرا در این صورت سودی که از محل

بلوکه پول بر قیمت تمام‌شده کالا کشیده می‌شد دیگر بر

قیمت نهایی کالا افزوده نمی‌شود. در کل، ایران هم مانند

سایر کشورها باید پیش‌پرداخت ال سی را از ۳۰ به پنج‌درصد

کاهش پیش پرداخت گشایش «ال سی» به ۳۰درصد

واردات رونق می‌گیرد

کاهش دهند، سیاستی که هم‌اکنون در اغلب کشورها در

حال اجراست.

مجیدرضا حریری- رییس کمیسیون مدیریت واردات اتاق ایران

تا پیش از یک‌سال و چند ماه قبل که شرایط کشور

عادی بود، بانک‌ها بر اساس اعتبار مشتریان پیش‌پرداخت

کاهش اعتبارات اسنادی در کنار کنترل واردات نتیجه‌بخش است

حیدر مستخدمین حسینی - کارشناس بانکی،قهر با‌تولید،

سیاستی بود که در سال‌های گذشته برای اقتصاد کشور

تصمیم‌گیری شد. برنامه‌های تولیدی به‌جای تسهیل

شرایط و ارتقای سطح حمایت‌ها، سختگیرانه‌تر شد. یکی از

موارد سختگیرانه گشایش اعتبار برای کالاهایی غیر از مواد

اولیه تولید یعنی کالاهای مصرفی بود. رقابت مصنوعات

داخلی با کالاهای ساخته‌شده خارجی در شرایط نابرابر

تولید، باعث شکست محصولات داخلی در بازار رقابت شد

چرا که هم به‌لحاظ کیفیت و هم از نظر کمیت توان رقابت

با کالاهای وارداتی وجود نداشت. در کنار آن رویه بانک‌ها

به‌جای ارایه تسهیلات بیشتر به تولید از سیاست‌های

انسباطی فاصله گرفتند و اینچنین شد که بنگاه‌های

تولیدی با عدم صرفه اقتصادی از سه شیفت کاری به یک

شیفت تقلیل فعالیت داده و تعداد کارگران خود را کم

کردند. به‌عبارت دیگر تولید کم‌کم بساط خود را جمع کرد.

پس از این اتفاق بود که تولیدکنندگان از پس تعهداتشان

اعتبارات اسنادی را دریافت می‌کردند. اما کم‌کم بانک‌ها

این مبلغ را افزایش دادند تا اینکه از تیرماه سال گذشته

دریافت پیش‌پرداخت ۱۳۰درصدی در شبکه بانکی همه‌گیر

شد. حالا اگر نتیجه سفر روحانی به نیویورک مثبت باشد و

تحریم شبکه بانکی و سویفت برداشته شود، دوباره به شرایط

عادی برمی‌گردیم و انتظار این است که میزان پیش‌پرداخت

اعتبارات اسنادی به ۱۰درصد کاهش پیدا کند. اما نکته

قابل توجه در این میان این است که تجارت خارجی ما دیگر با

ال سی انجام نمی‌شود و قسمت اعظم آن با حواله نقدی است.

صرافی‌های بانک‌ها متولای انتقال این حواله‌ها هستند. در واقع

بیشتر سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی از طریق ال سی واردات

انجام می‌دهند و ال سی را تنها کشورهایی می‌پذیرند که پول

نفت و گاز ایران در بانک‌هایشان بلوکه شده است. در نتیجه

عمده تجارت خارجی بخش خصوصی از طریق حواله نقدی

انجام می‌شود. از این رو، تنها نتیجه کاهش پیش‌پرداخت

گشایش اعتبارات اسنادی از ۱۳۰ به ۳۰درصد دامن نوبید به

اقتصاد کشور است که مدتی است با بی‌تدبیری و سردرگمی

دست‌وپنجه نرم می‌کند. در واقع علت افزایش پیش‌پرداخت

ال سی به ۱۳۰درصد این بود که بانک‌مرکزی مابه‌التفاوت نرخ

ارز مرجع و مبادله‌ای را از بانک‌ها طلب می‌کرد و شبکه بانکی

برای جلوگیری از زیان ناشی از این اتفاق ۱۳۰درصد

مدال ارزش واردات را از متقاضیان طلب می‌کردند.

مسعود دانشمند- رییس اتاق بازرگانی ایران و امارات

کاهش پیش‌پرداخت ال سی از بلوکه پول فعالان اقتصادی

جلوگیری کرده و قدرت مانور آنها را افزایش می‌دهد و

بسیاری از آنان را از دریافت تسهیلات برای تامین نقدینگی

بی‌نیاز می‌کند. بی‌شک این امر بر هزینه‌های تمام‌شده فعالان

اقتصادی اثر مثبت داشته و نه‌تنها هزینه تولید را کاهش داده

بلکه از هزینه تمام‌شده کالا نیز می‌کاهد. برآوردها نشان

می‌دهد، با کاهش پیش‌پرداخت ال سی حدود ۱۰درصد از

قیمت تمام‌شده کالاها کاسته می‌شود که این امر بر قدرت

خرید مردم اثرگذار است. با اینکه کشور در تحریم به‌سر

می‌برد اما بسیاری از کشورهایی که پول نفت ایران در آنها

بلوکه شده، ال سی ایران را می‌پذیرند. کشورهایی مانند هند،

چین، روسیه، کره و امارات از جمله این کشورها هستند.

افزایش پیش‌پرداخت ال سی از این‌رو در دستور کار بانک‌ها

قرار گرفت تا بخشی از سیل نقدینگی که هر دم سر از بازاری

در می‌آورد، تا زمان ترخیص کالا نزد شبکه بانکی بلوکه شود.

اگرچه هیچ‌یک از دولت‌مردان به صراحت به این نکته اشاره

نکردند اما نتیجه این اقدام جز بلوکه بخشی از نقدینگی نبود.

و ال سی‌ها برای کالاهای ساخته‌شده و مصرفی صرف

نشود. در صورتی که با وارد کردن مواد اولیه مورد نیاز

تولید، حیاتی دوباره به اقتصاد داده شود، تولیدکننده قادر

به انجام تعهدات بانکی خود شده و سبک معیوب گذشته

رویه‌اصلاح خواهد رفت. اما اگر دولت نظارت و کنترلی بر

بخشی از نیاز به نقدینگی بانک‌ها تامین شد و آنها از این محل

به منابعی دست پیدا کردند که می‌توانستند با به‌کارگیری

آنها سود کنند.

آتش سوزی انبار گوگرد در عسلویه:

انبار بزرگ گوگرد روباز و غیراستاندارد است

می‌کند و می‌گوید: «از زمان مطلع کردن آتش‌نشانی و

رسیدن نیروها و مهار آتش شاهد سه‌ساعت آتش‌سوزی

بودیم.» به گفته این عضو شورا این اتفاق خسارت جانی

درپی نداشته و از میزان خسارات مالی آن نیز اطلاعی

در دست نیست؛ فقط دود سفید و غلیظی که محوطه

صنعتی را پوشانده اما به مناطق مسکونی نرسیده است.»

بوهندی در پاسخ به این پرسش که چرا انبار گوگرد در

این منطقه حساس غیراستاندارد است می‌گوید: «طبق

برنامه باید انبار استاندارد و مجهز تدارک دیده می‌شد، اما

به دلیل هزینه‌های بالا این امر تاکنون محقق نشده است.

۳- با منشی شدن تپ هندوستان نیز به استفاده گاز ایران از

طریق خط لوله ملخ و همچنین از افغانستان و کشمیر هند

واقعا مجبور خواهد شد.

۴- ترکمنستان نیز چون بازار دیگری نخواهد داشت، نیازمند

حفظ بازار نزدیک خود در ایران بوده و دیگر قادر به بازی‌های

سیاسی و اقتصادی سال ۸۶ با ایران نخواهد بود.

۵- کشور دوست و برادر ما افغانستان نیز از گاز ایران استفاده

خواهند کرد و چراغ دوستی و علاقه‌مندی به ایران در خانه

برادران افغانستانی ما روشن خواهد شد و دیگر نیازی به گاز

ترکمنستان و قرارداد تاپ نخواهد داشت.

۶- کشورهای آسیای میانه مانند ازبکستان و قزاقستان و

تاجیکستان که دارای مشترکات فرهنگی بسیار با ما هستند

از طریق گاز ایران تغذیه و موجبات تحکیم روابط فرهنگی

خواهند شد.

۷- چین و خصوصا مناطق غربی آن مانند یازقند، کاشمر و

ختا که دارای روابط فرهنگی دیرینه با ایران هستند از گاز

ایران استفاده خواهند کرد.

۸- راه دیگری جهت صدور گاز به هند از طریق افغانستان

گشوده خواهد شد و مناطق شمالی هند مانند کشمیر که

به علت حضور فرهنگ و تبار ایرانی مردم آن به ایران صغیر

شهرت دارد نیز می‌تواند از گاز ایران که وارد چین خواهد شد

استفاده کند و پاکستان نیز به این ترتیب می‌فهمد که تنها راه

برای رسیدن گاز ایران به هند نخواهد بود.

۹- نهایتاً اینکه